

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ในช่วงก่อนปี 2545 เพียงใดเมื่อเทียบกับปี 2545 เป็นต้นมาถึงปัจจุบันปี 2547 โดยศึกษาจากสมาชิกและผู้นำกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนใน 4 อำเภอของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้แก่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จำนวน 4 กลุ่ม อำเภอบางปะอินจำนวน 3 กลุ่ม อำเภอผักไห่จำนวน 2 กลุ่ม และอำเภอเสนา จำนวน 2 กลุ่ม เครื่องมือได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามแบบประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าสถิติพื้นฐาน คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ พบผลโดยสรุปดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนโดยรวมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (เฉลี่ย 4 อำเภอ ที่ศึกษา) มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ดีขึ้น หรือมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 65.18 และเมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายอำเภอปรากฏว่าอำเภอผักไห่ มีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น หรือมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ สูงที่สุดคือ ร้อยละ 82.74 รองลงมาคือ อำเภอบางปะอิน อำเภอเสนา คิดเป็นร้อยละ 77.61 และ 55.80 ส่วนอำเภอพระนครศรีอยุธยา มีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นหรือมากขึ้น คิดเป็นร้อยละที่ต่ำที่สุด คือร้อยละ 44.59

ทั้งนี้ข้อมูลรายการที่เปลี่ยนแปลงดีขึ้นหรือมากขึ้นที่มีค่าสูงแต่ละอำเภอคือ อำเภอพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ คุณภาพของสินค้า ปริมาณสินค้าที่ผลิต คิดเป็นร้อยละ 67.74 ความชำนาญในการผลิตและรายจ่ายคิดเป็นร้อยละ 67.24 และ 64.52 ตามลำดับ อำเภอบางปะอิน ได้แก่ การใช้เครื่องจักร ความรู้ในการประกอบอาชีพ คุณภาพของสินค้า ปริมาณสินค้า การมีอำนาจต่อรอง และความชำนาญในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 100.00 อำเภอผักไห่ได้แก่ การใช้เครื่องจักร ความรู้ในการประกอบอาชีพ และปริมาณสินค้าที่ผลิตคิดเป็นร้อยละ 100.00 อำเภอเสนาได้แก่ รายได้ รายจ่าย และคุณภาพของสินค้า คิดเป็นร้อยละ 87.50

ส่วนข้อมูลรายการที่ไม่เปลี่ยนแปลงหรือเท่าเดิมเมื่อคิดเป็นร้อยละ ที่มีค่าสูงที่สุดแต่ละอำเภอ คือ อำเภอพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ การพึ่งพาความรู้และเทคโนโลยีจากแหล่งต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 64.52 (แสดงว่ายังคงพึ่งพาความรู้และเทคโนโลยีจากแหล่งต่าง ๆ อยู่มากเช่นเดิม) อำเภอบางปะอิน ได้แก่ การพึ่งพาวัตถุดิบจากแหล่งอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 90.91 (แสดงว่ายังคงพึ่งพา

วัตถุดิบจากแหล่งอื่น ๆ อยู่มากเช่นเดิม) อำเภอผักไห่ ได้แก่ ภาระหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 22.73 ส่วนอำเภอเสนา ได้แก่ ประเภทอาชีพร้อยละ 75.00 (แสดงว่ายังมีอาชีพเดิมเหมือนเมื่อปี 2545 อยู่ค่อนข้างมาก)

2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

สภาพทางสังคมของชุมชนโดยรวมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (เฉลี่ย 4 อำเภอที่ศึกษา) มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 65.99 เมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายอำเภอพบว่า อำเภอผักไห่ มีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นคิดเป็นร้อยละสูงที่สุดคือ ร้อยละ 87.37 รองลงมาคือ อำเภอเสนา และอำเภอบางปะอิน คิดเป็นร้อยละ 69.44 และ 57.69 ส่วนอำเภอพระนครศรีอยุธยา มีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นมีค่าต่ำสุดคิดเป็นร้อยละ 49.46

สำหรับผลการวิเคราะห์รายละเอียดเป็นข้อรายการ พบว่า ข้อรายการที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดีขึ้นในระดับสูงจำแนกแต่ละอำเภอคือ อำเภอพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ความตื่นตัวทางการศึกษา ร้อยละ 64.52 รองลงมาคือ ความสามัคคีของคนในชุมชนร้อยละ 61.29 อำเภอบางปะอิน ได้แก่ ความตื่นตัวทางการศึกษา การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น และความสามัคคีของคนใน ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 90.91 อำเภอผักไห่ได้แก่ ความร่วมมือในกิจกรรมสังคม การให้ความสำคัญกับสุขภาพคิดเป็นร้อยละ 100.00 อำเภอเสนาได้แก่ ความปลอดภัยในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 87.50

ส่วนข้อรายการที่แต่ละอำเภอเห็นว่า ไม่เปลี่ยนแปลงที่มีค่าในระดับสูง แยกตามอำเภอได้ดังนี้ อำเภอพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นร้อยละ 61.29 อำเภอบางปะอิน ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสภาพทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ 90.91 อำเภอผักไห่ได้แก่ สภาพทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ 54.55 และอำเภอเสนาได้แก่ สภาพทรัพยากรธรรมชาติ ร้อยละ 65.62 แสดงว่าทุกอำเภอที่ศึกษาในปี 2545-2547 สภาพทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่นยังคงมีสภาพเดิมไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงขาดการฟื้นฟูอนุรักษ์อยู่อย่างเดิมเช่นเดียวกับก่อนปี 2545

3. ระดับการดำเนินกิจการของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน

การศึกษาระดับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาใน 4 อำเภอที่ศึกษา พบว่า มีการดำเนินกิจการต่าง ๆ โดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$) โดยมีการดำเนินกิจการแยกแต่ละอำเภอคือ อำเภอพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.23$, S.D. = 0.59) อำเภอบางปะอินอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.31) อำเภอผักไห่อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.39) และอำเภอเสนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$, S.D. 0.33)